

בס"ד ו' כסלו ה'תשע"ד
 הדלקת נרות - 16:26
 צאת השבת - 17:16
 רבנו תם - 17:51
 לפי הלוח המדויק של "אור החיים"

שנה ארבע עשרה - עלון מס' 693
 @ ביום ראשון בערב "ברכת הלבנה"
 @ ניתן להקדיש העלון לרופאה, ברכה, פרנסה, זיווג, הצלחה, זש"ק, ולהבדיל לעילוי נשמת יקיריכם.
 טל' המערכת : 054-7743834 , 08-9437333

אברהם יגל

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם ז"ל
 לרפואת ולהצלחת כל עם ישראל.

כפטידין: "ועכו תלואים" (הושע יא)

פרשת ויגל

בדוק ומנוסה - סגולה גדולה להשתתף בסעודה הרביעית בבית הכנסת "אוהל-מועד" מלנייני הפרשה:

❏ "ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר, שבה למד" **א**
 לבן הרמאי כבר מתחילה רימה את יעקב ותכנן לתת לו את לאה. גימטריה קטנה של **תתי** = 9 , גימטריה קטנה של **לאה** = 9 . גימטריה קטנה של **מתתי** = 13 , גימטריה קטנה של **רחל** = 13 . זה מה שאמר לבן הרמאי = טוב תתי (לאה) לך מתתי (רחל)
 ❏ "והרא רחל כי לא ילדה ליעקב" (לי א')
 בליקוטי תורה כתב האר"י ז"ל: כל האמהות היה בהן ה"א כי ה"א סוד לידה: ה"א לכס זרע. שרה, רבקה, לאה, בלהה, זלפה. והנה רחל לא היה בא ה"א אך בלהה היה ב' הה"י. לכן אמרה רחל 'ואפנה גם אנכי ממנה'. מכח ה"א שלה היתרה, ראוי שאבנה ממנה על ידי ה"א אחת שתרוויח ממנה. זהו לשון הבה - בגימטריה: ה"א, ה"א. ורמזה - תבה לי בנים - ר"ת: בלה, חסר ה"א אחרונה. וחשבה שעל ידי שיטול יעקב ה"א אחת מבלהה תיפקד היא.
 ❏ "וייהי בבוקר והנה היא לאה" (כט, כה)
 לכאורה קשה, הלא אף בלילה היא היתה לאה אלא שיעקב לא ראה זאת, ולא היה לו לכתוב אלא יויהי בבוקר ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי. ונראה ליישב ע"פ משייב רש"י בביתאור הפסוק. אבל בלילה לא היתה לאה, לפי שמסר יעקב לרחל סימנים, וכשראתה רחל שמכניסין לו לאה אמרה עכשיו תכלם אחותי, עמדה ומסרה לה אותן סימנים. וקיימא לן דסימנין דאורייתא סימן מובהק, ולפיכך בלילה הרי היא רחל לענין דינא לסמוך עליו. (גור אריה)

- ← קורות יעקב בדרך לחרן - חלום יעקב.
- ← פגישת יעקב עם רחל בת לבן.
- ← יעקב עובד בבית לבן - נשואי יעקב ללאה ולרחל.
- ← הולדת בני יעקב, הצלחתו במעשיו ונתעשר עושר רב.
- ← יעקב לוקח את כל משפחתו ורכושו ועוזב את בית לבן.
- ← לבן ואנשיו רודפים אחרי יעקב ומשיגים אותם בהר הגלעד.
- ← לבסוף השלימו יעקב ולבן ביניהם ונפרדים בידדות.
- ← יעקב המשיך בדרכו הביתה והגיע למחניים.
- ❏ "ויגל יעקב מבאר שבע ויכר הרזה" (כח, י)
- בספר **איילת אהבים** (ר' שלמה אלקבץ זצ"ל) מפרש פסוק זה בדרך אפשרית, עפ"י מה שאמרו חז"ל **שביום השבת נחים הרשעים בגיהנום**. זהו שאמר: **ויצא יעקב** = כנינו לעם ישראל שלא עושים רצונו של מקום, כמו שכתוב: **יולא אותי קראת יעקב. מבאר** = הוא באר השחת, **גיהנום שבע** = ביום השבת. **וילך חרנה** - **שמסתלק מהן חרון אף ביום השבת**... (ב. בר דין הי"ו)
- ❏ "והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" (כ"ח י"ב)
 כי אם בית אלקים. מובא במדרש: **אייר אלעזר בשם ר' יוסי בן זמרא**, הסולם הזה עומד בבאר שבע **ואמצע שיפועו מגיע כנגד בית המקדש**. (רש"י) ואפשר לרמוז זאת: **מלאכי אלקים עולים ויורדים בו** - בגימטריה: **מבאר שבע**. (אוצר חיים)
- ❏ "והנה רחל בתו באה עם הצאן" (כ"ט י')

פנות הנבים והפתגמים
הלא טוב עללות אפרים מבציר אביעזר = במה נחשב מה שאני עשיתי לעמת מה שעשיתם.
 עללות = פסולי הענבים הנלקטים לחוד. משל לפעולות אפרים [בעור שרדי האויב] אחרי המלחמה. מבציר אביעזר = מקל מה שפעלו ג'עון ומשפחתו במלחמה עצמה.
דוגמה: ג'עון הסביר לאיש אפרים את תרומתם הרבה למלחמה.
מקור: [ג'עון] אליהם [איש אפרים] מה-עשיתי ככם הלא טוב עללות אפרים מבציר אביעזר [שופטים ח ב]. (ניבונכו)

זכות רחל אמנו ניתנו ראשי חודשים לישראל. ראשי חדשים לעמד (נתת) - ר"ת: **רחל**. ומוסף ראש חודש רחל אמנו תיקנתו. שראתה ברוח הקודש שנשות המדבר לא נכשלו בעגל ורמזה שמה בר"ת ראש חדשים לעמד. וגם כן נרמז בפסוק החדש הזה לכם ראש חדשים - ר"ת: **רחל**, לומר שבזכותה ניתנו להם.
 ❏ "והתקרא שמו ג'ד" (לי י"א)
 ג'ד נולד מהול. בג'ד - בגימטריה: ט'. עד עתה נולדו ט' שנימולו והם: אברהם, יצחק, יעקב, ראובן, שמעון, לוי, יהודה, נפתלי, דן וג'ד והעשירי: למרות שהיו תשעה הוא העשירי אינם רק ט' כי הוא נולד מהול. (רבנו בחיי)

"פ' חנה ופ' חנה, פ' חנה ופ' חנה"
 מזל טוב ואיחולים לבניים למרא דאתרא יבנה הרה"ג דיד אביחזירא ורעיייתו הי"ו לרב יצחק ברוך יהודיף ורעיייתו הי"ו לנישואי מכלוף-עדיאל הי"ו עם הודיה-מוריה מנב"ת יה"ר שיקימו בית נאמן וכשר בישראל ויעלה הקשר יפה ויזכו להמשיך את מסורת הבית המפואר.
"ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

הסירו מכוול מדרך עמי!
 אין לעיין בעלון בשעת התפילה וקריאת התורה. העלון טעון גניזה במקום שיש עירוב, יש לטלטל ע"י קטן.

"טוב" לפי הבנתו של לבן/ראובן אמונה
 "ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר, שבה עבדי"
 כבר תפסקנו להכיר את לבן הארמי, (ארמי=רמאי) ואלו צריכים לבדוק איזו טובה תצמח לו כשיתן את רחל ליעקב ולא לאיש אחר?
 כשנתבונן במצבו של לבן, נראה כי הוא בבעיה. מצד אחד הוא גדול העיר, ולכן חייב להשיא את בנותיו עם נדוניה מכובדת. שאם לא יתן, ירננו עליו האנשים. מצד שני, הלא הוא קמצן מאין כמוהו, וכל מה שמעניין אותו זה רק כסף, איך יוכל להשיאה ללא תמורה ועוד לשלם עליה נדוניה?
 והנה נזדמן לו יעקב האחייני, וכששאל אותו "הגידה לי מה משכורתך" ענה לו מיד "אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה" היש ריווח יותר טוב מזה, לקבל עבד לשבע שנים עבור הבת, וכך גם יצא ידי חובת האנשים, כשיגיד להם שיעקב ביקש זאת, ולכן פטור מלתת נדוניה. לכן שמח לומר "טוב תתי אותה לך" שאז אני גורף ריווח נאה עליה, "מתתי אותה לאיש אחר" שאז אצטרך לשלם עליה טבין ותקילין. (לע"נ גולי בת מרדכי וביבי ז"ל)

"בניד כשתילי זתים" - חינוד
 "ויגדלו הזעירים"
 על פי רוב הורים נוטים להעניש את ילדיהם במצבים בהם הם חסרי אונים נוכח ההתנהגויות הלא נאותות של ילדיהם. בשל חוסר האונים והתסכול, עוצמת הענישה גוברת ולמרבית הפלא, ההתנהגות הלא נאותה של הילד מחריפה ולא נעלמת.
 ככלל, ענישה איננה מכחישה התנהגויות לא נאותות. במקרה הטוב, הענישה משאירה את ההתנהגות השלילית כפי שהייתה ובמקרה הפחות טוב, הענישה מחריפה את ההתנהגויות הלא רצויות. לכן ההורים מבלבלים וחסרי אונים נוכח רצונם לחנך את הילד, ונוכח חוויית הכישלון המתלווה למאמציהם.
 על מנת להתמודד באופן יעיל עם סוגיות חינוד במשפחה, רצוי להפעיל כלים מסוג שונה לחלוטין מהכלים האוטומטיים שההורים מפעילים בדרך כלל. קיימים שלושה סוגים של כלים יעילים בחינוד ילדים: כלים לשינוי, כלים למניעה וכלים להכחדה. הכלי הראשון שייך למשפחת הכלים לשינוי: חיזוק חיובי. מטרתו של החיזוק החיובי הוא להעמיק ולהשריש התנהגויות נאותות, ובאופן עקיף לשרש התנהגויות לא רצויות.

ברכה והצלחה ופרנסה טובה
 ליהודה והצ"ח אמונה הי"ו
שתרמו לסעודה הרביעית בלויין.
 השיעור לרפואת והצלחת כל משפחתם. שיתמלאו כל משאלות ליבם לטובה. זכות המצוה תעמוד להם שיתברכו באושר ובפרנסה טובה ובכל מילי דמיטב, לשנים רבות טובות ונעימות. ולהבדיל לע"נ גולי בת מרדכי ז"ל

פסוקי מנחת
שיעור מרתק
 בהלכות שבת עם הר"ג
אופיר מלכה שליט"א
(חתנו של הרב אלבז)
 יתקיים ביום רביעי בכולל "אור ודרך"
 בשעה 15: 19
כל הציבור מוזמן

נשכר מרת מנל פוג
 מישראל והדס בן-יהודה
 להולדת הבן ני"ו
 יה"ר שיעלה במעלות התורה והיראה ויצליח בכל דרכיו ומעשיו. יתברך בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות. וברכה לאשר ורותי בן-יהודה למנשה ויוכבד אפטבי

ברכה והצלחה ופרנסה טובה
 לשיבתאי ושרה מוסאי הי"ו
שתרמו לסעודה הרביעית בלויין.
 השיעור לרפואת והצלחת כל משפחתם. שיתמלאו כל משאלות ליבם לטובה. זכות המצוה תעמוד להם שיתברכו באושר ובפרנסה טובה ובכל מילי דמיטב, להצלחת החתן והכלה אופיר ואסתר ולזיווג הגון לאייל בת שרה הי"ו

"קול חן וקול אנה, קול חן וקול לב"
 מזל טוב ואיחולים לבביים
 מוטי וג'ילה אהרון הי"ו
 דן ואירית חורב הי"ו
 לנישואי אבי'אור עם ע'נבר מנב"ת יה"ר שיקימו בית נאמן וכשר בישראל ויעלה הקשר יפה ויזכו להמשיך את מסורת הבית המפואר. "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

רפואה שלימה
 למושיה ישראל
 בן חנה הי"ו
 הקב"ה ישלח מזור ומרפא לרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. שיחזור לאיתנו הראשון ויזכה לשנים רבות טובות ונעימות עם רעייתו רבקה מנב"ת

נשכר מרת מנל פוג
 לדינאלה ושי דמתי הי"ו
 להולדת הבן ני"ו
 יה"ר שיעלה במעלות התורה והיראה ויצליח בכל דרכיו ומעשיו. יתברך בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות. וברכה לשמחה קינזו ולרבקה ויוסי דמתי הי"ו

"קול חן וקול אנה, קול חן וקול לב"
 מזל טוב ואיחולים לבביים
 שיבתאי ושרה מוסאי הי"ו
אבי ודפנה אבנעלים הי"ו
 לנישואי אופיר עם אסתר מנב"ת יה"ר שיקימו בית נאמן וכשר בישראל ויעלה הקשר יפה ויזכו להמשיך את מסורת הבית המפואר. "ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל"

שיעור התורה הגדול בתבל
 ארגון "אברהם יגל"
 משדר בלויין בשידור ישיר
בכל מוצאי שבת
 בבית הכנסת "אוהל מועד"
 בשעה 20: 30
 השיעור יוקרן על גבי מסך ענק. יה"ר שיקימו גם סעודה וביעית, בחסות "מאפיית בית הלחם", בהנהלת אבי מוסאי הי"ו

ברכה והצלחה
 למדן בת מסעודה ולניר בן מדלן ואלי-חי בן מדלן שיוזכו לבריאות ופרנסה טובה ולכל הישועות ובכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות ורפואה לאלהו בן סיטי שיחזור לאיתנו.

לע"נ האשה הצנועה
גולי אמונה
 בת מרדכי וביבי ז"ל.
 נפטרה ו' כסלו תשס"א.
בשבת פקידת שנתה.
 לע"נ האשה הצנועה
סעדה ג'רפי
 בת יחיא ז"ל.
 נפטרה ח' כסלו ביום שני פקידת שנתה.

בריאות והחלמה איתנה :
 שבתאי מוסאי בן זליכה ואברהם הי"ו
 משה נאמן בן מרים הי"ו
 מרדכי יעקובי בן ציפורה הי"ו
 אברהם נאמן בן מרים הי"ו
 מרדכי עמרני בן רבקה הי"ו
 ישראל פרג'י רפאל בן מרים הי"ו
 מרים דויד בת פרי הי"ו
 גולשן באבאי בת מרים מנב"ת
 דבורה עמרני בת רחל מנב"ת
 לחולי ופצועי צה"ל ועם ישראל.

שבת שלום ומבורך

לעילוי נשמת :

דניאל דינו בן עליזה ז"ל
 שרה אליאס בת מרגלית ז"ל
 אשרף ישראלי בת חיים וחוראמאן ז"ל
 ג'ווהר קמרי בת טאוס ויצחק ז"ל
 מזל דיין בת עליזה ז"ל
 גמילה ברנס בת ברקנה ושמעון ז"ל
 דניאל אבנר נח בן עטיה ז"ל

הרה"ג עובדיה יוסף בן גורג'יה זצוק"ל
 משה מוסאי בן זליכה ואברהם ז"ל
 יעקב עמרני בן רבקה וששון ז"ל
 חיים נאמן בן מאלק ואהרון ז"ל
 שמעון שבת בן רחמה ז"ל
 חיים ג'רפי בן אברהם ז"ל
 ציון נאמן בן מרים ז"ל

לע"נ מרדכי לארי ז"ל
 בן שלמה ושרה הי"ו
 נלב"ע י"ד טבת תשנ"א ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ בבאי מוסאי בן אברהם וזליכה ז"ל
 נלב"ע ערב שבת קודש פרשת יתרו
 כ' שבט תשנ"ו ת.נ.צ.ב.ה.

”אל תקרי הליכות אלא הלכות”

”מכל מלמד” השכלתי...”

”ויפרץ האיש מאד מאד”

בחלק ניכר מפרשתנו מסופר על העושר הגדול שהצליח יעקב אבינו לרכוש לעצמו, עד שהמדרש על הפסוק ”ויפרץ האיש מאד מאד” מתאר עושר אגדי זה: ”ר' אבא בר כהנא אמר: מאה ותרתיין רבון ושבעה אלפין ומאתן (1,207,200) עדיין!! הוא היה לאבינו יעקב, ר' לוי אמר שישים ריבוא (600,000) כלבים” ועוד תיאורים כהנה וכהנה. האם זה מה שהתורה על ידי יעקב רוצה לחנך אותנו? לנסוע לחו”ל (לחרן) וילעשות כסף?

מצד שני, בתורה ישנם גם תיאורים שמבטאים כישורים מוכרים יותר שאצל יעקב - ”ויעקב איש תם יושב אהלים”, שהיה יושב אהלים ועוסק בתורה כל ימיו”. יעקב אבינו בילה את כל ילדותו באהלה של תורה. למרות זאת, כאשר יעקב יודע שהוא יוצא מן הארץ, הוא הולך ומכין ”צידה” - ארבע עשרה שנה בבית מדרשו של עבר. וכמו שמובא במדרש: ”וישכב במקום ההוא - אבל ארבע עשרה שנה ששימש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה”. במקום להכין תיק עם ממתקים וציוד לדרך הארוכה, יעקב אבינו מצטייד בלימוד תורה, אם היו שואלים אותנו, הוא באמת ”תם”. נשאלת השאלה: מי הוא יעקב אבינו, האם הוא אדם בעל כוח גשמי, מרים אבנים כבדות, בעל עושר, ויודע לרמות או איש תם שיושב באהלה של תורה? מי המתאים ביותר לבטא את דמותו של יעקב אבינו? הוא הסולם בחלמו: ”סולם מוצב ארצה, וראשו מגיע השמימה, והנה מלאכי א-להים עולים ויורדים בעולמנו ישנם אנשים שאכן ראשם בשמים אך בלי רגלים על הארץ, ויש שרגליהם מוצבות ארצה בלי כל קשר לשמים. יש גם סוג שלישי, שגם ראשם בשמים וגם רגלים להם על הארץ, אך אין קשר בין הראש לרגלים. כשהוא אוכל, הוא אוכל בלי קשר לצד הרוחני שבו, וכן להיפך. אמנם יעקב אבינו מציג לנו את הסוג הרביעי, האידיאלי. גם ראשו בשמים וגם רגליו - בארץ וביניהם צינור (=סולם) שבו זורם זרם מתמיד של מלאכי א-להים העולים והיורדים בסולם!

רפואה אלטרנטיבית

שיפון או שאור? מהו הלחם שיועיל

בלחם לבן יש הרבה קלוריות ורק מעט ערך תזונתי, אבל בבחירה נכונה של לחם מקמח מלא אפשר לעזור לגוף להתמודד עם בעיות עיכול, להפחית כולסטרול ולחזק את מערכת החיסון. ככל שהקמח קרוב למצבו הטבעי ומעובד פחות, כך נשמר ערכו התזונתי. לדוגמה, קמח חיטה מלא המכיל את כל חלקי הגרעין הוא בעל ערך תזונתי גבוה, ואילו קמח חיטה רגיל, שנוספו לו מייצבים ומשפרים מלאכותיים, מאבד מערכו התזונתי. הקמח הלבן עתיר קלוריות, מכיל רמות גבוהות של עמילן שנספג לדם במהירות וגורם לעלייה מהירה ברמת הסוכר בדם. קמח כזה יגרום לשינויים במצב הרוח ולעלייה במשקל.

שאלה: האם יש להתפלל על אדם רשע שיחזור בתשובה, או שמותר לקללו שיאבד מן העולם?

תשובה: אסור לקלל שום אדם מישראל, אע”פ שמצאנו בכמה מקומות שתלמידי חכמים קללו או התפללו לנפילת שונאיהם, וכתבנו שזאת משום שיש מקרים שבהם מותר לקלל, ונבאר.

בגמרא במסכת בבא קמא (דף צד) אמרו, ונשיא ”בעמך” לא תאור, בעושה מעשה עמך. כלומר, כל מה שאסרה התורה לקלל נשיא, היינו דוקא בנשיא ש”עושה מעשה עמך”, שמקיים את מצוות התורה שנתנו לעם ישראל, אבל נשיא שאינו מקיים את מצוות התורה, אין איסור לקללו. וכל שכן סתם אדם שאינו עושה מעשה עמך, שאין שום איסור לקללו. וכן פסקו בפירוש במה מרביתנו הראשונים. וכן פסק הגאון רבי ישראל מאיר הכהן מראדין (החפץ חיים) בביאור הלכה (סי’ שכט ס”ב).

והוא הדין לענין העוון החמור לבזות שום אדם מישראל, שזהו דוקא בעושה מעשה עמך, וכן לענין החיוב להוכיח (להעיר) את חברו כשעושה מעשה איסור, שזהו דוקא באדם העושה מעשה עמך, אבל אם אינו עושה מעשה עמך אין שום חיוב להוכיחו על עוונותיו, וכן אין איסור לבזותו (כמובן באופן מוצדק), וכמו שנראה מדברי הרמב”ם (פ”ו מהל’ דעות). וכן פסק בספר חפץ חיים (כלל ז’). וכמו כן מותר לעשות מחלוקת עם הרשעים, כמו שכתב רבינו יונה בספר שערי תשובה (שער ד’ סי’ נט). (ואמנם יש מקום רב לחלק בין אותם שלא שמרו תורה ומצוות בזמן רבותינו לבין היהודים החילוניים בזמנינו).

אלא שבגמרא בברכות (דף י’), הובא מעשה בבירונים שהיו דרים בשכנותו של רבי מאיר והיו מצערים אותו הרבה, היה מבקש עליהם רבי מאיר רחמים שימותו, אמרה לו אשתו ברוריה, טעמך שאתה מתפלל עליהם שימותו הוא משום שכתוב ”יתמו חטאים מן הארץ”, וכי כתוב ”חוטאים”, ועוד שהרי בהמשך הפסוק נאמר ”ורשעים עוד אינם”, וכי אם ימותו החוטאים הרשעים אינם (כלומר, אין משמעות נכונה למילים אלו אם אמרנו כבר שמתו החוטאים), אלא בקש רחמים עליהם שיחזרו בתשובה, ואז רשעים עוד אינם, מפני שיהיו גם הם צדיקים. ומכאן לכאורה מבואר שאין לקלל את הרשעים, וכן אין לעשות עמהם מחלוקת, אלא להתפלל עליהם שלא יחטאו, ולהשתדל להוכיחם בדרכי נועם לשוב בתשובה שלימה.

אמנם יישוב הדברים הוא, שאדם שהוא חוטא, אך אינו מזיק מבחינה רוחנית לאחרים, וגם אינו חוטא בכדי להכעיס את בוראו (כמו רוב החוטאים, שאינם חוטאים בכדי להכעיס, אלא חוטאים מפני שנה להם ללכת בשרירות לבם אחר תאוות העולם הזה), אין לקללו כלל, אלא יש להתפלל עליו שיחזור למוטב ויעבוד את בוראו, אבל אדם החוטא ומחטיא את הרבים, או שיש בידו שררה ומנצלה על מנת למנוע תורה מישראל, או בכדי להצר לתלמידי חכמים וכדומה, הרי שאין להתפלל על אדם כזה שיחזור בתשובה, כי בכל רגע ורגע הוא מונע תורה וקדושה מישראל, והרי הוא ממשנאי ה’ אשר מצוה לשנאתם, כמו שנאמר בתהלים משנאיך ה’ אשנא, תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי. וכן הדין לענין אנשים המפציעים ברבים דברי אפיקורסות כדי להטעות את ישראל, בכל צורה שהיא, או אנשים המפציעים דברי שנאה כנגד תלמידי חכמים וכנגד תורתנו הקדושה, כל אלה אנו מתפללים עליהם שירחם ה’ על שארית עמו ויאבד את אלה הרשעים. אם כי לא לנו ניתנה הרשות לפגוע בהם כמוכן. וכבר ביארנו בהלכות כבוד הורים, כי אף על פי שיש לו לאדם לכבד את הוריו גם אם אינם שומרי תורה ומצוות, כל זה דוקא אם אינם שומרי תורה ומצוות אך גם אינם מונעים ממנו לשמור תורה, אבל אם הם רודפים אותו ומנחים את הדת בשנאה, מנעם ה’ מכבוד ואין שום חיוב לכבדם כלל. אבל אותם טועים שעושים איסורים ואינם מקימים את המצוות, אין לקללם חלילה, אלא להתפלל לשלום מבחינה רוחנית, שיעשו כל ישראל אגודה אחת ליעבוד את בוראם.

" ואבותינו סיפרו לנו "

דמעת הבדולח

עיניים בהירות גדולות וחכמות היו שתולות בפניו הבוערים של הילד שמואל בונים חייקין, המכונה שמאלק'ע. היו אלו עיניים סקרניות וחקרניות, שבחנו את בריותיו של בורא-עולם בקרני רטגון או לייזר או איך שתמצאו, כדי לחשוף מה מסתתר מתחת למעטה האנושי ולמעטפת ההסתר שאנשים נחבאים תחתיה וטומנים שם את מאווייהם, תקוותיהם ותסכולם, ואפילו לעיתים את שמחתם הרדומה, או תוגתם המלחכת.

שמאלק'ע זה, בן העשר, דיבר מעט, אבל נהג להביט שעות ארוכות בעגלונים, ולהאזין לשיגם ולשיחם ולדלות משם פניני חוכמת-חיים. מן העגלונים היה מטה דרכו לכיוון רחוב הסנדלרים ופינת החייטים, עד לאזור שוק הירקנים, שם היה בוחן בעיניו השואלות את הווייתם היצרנית, ומנסה לחזר למטמוני ליבם.

שמואל בונים חייקין, היה בנו החמישי (מתוך שבעה) של האברך העילוי המתמיד ר' יחזקאל חייקין שעלה ארצה מצרפת, וקבע מושבו בק"ק ירושלים תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן.

"מה כל כך מסקרן אותך בבעלי המקצוע שאתה עוקב אחריהם שעות ארוכות מידי יום?" שאלו אביו הצדיק שמאלק'ע היה מהנהן בראשו ולא ענה. ר' יחזקאל לא היה לוחץ על בנו הרגיש והנבון. הוא הסתפק בכך שהילד מצליח בלימודיו בתלמוד-תורה, אהוב על רבותיו ואינו נסחף אחרי שמחות הנערים בחוצות העיר. כל עולמו - כאמור - סבב אחרי כנייה לדעת... לדעת מה: מצפונות ליבו של שמאלק'ע הילד היו פרוסות ושופות בפני שאמר והיה העולם. רק הוא שידע מה מעסיק את הינוקא המתוק הזה, ואלו מחוזות במסע חייו הוא הולך לכבוש. שמואל בונים חיפש את נקודת השמחה בבני אנוש. ליתר דיוק הוא רוצה לדעת מהו אותו שורש פנימי שפולח עולמות ולבבות, המעניק ליהודים הללו שמחת חיים מחד, ואריכות ימים מאידך. האם אלו הסוסים הצונפים הגומאים מרחק על ידי המושכות שבידיהם של העגלונים? או אולי אלו המרחבים הירוקים והשמיים לבושי התכלת שמשפיעים עליהם שלוה ואריכות ימים?

האם נקישת הפטיש על המסמרים ויצירת סנדל או תיקון נעל היא שמשפעת חדווה בסנדלרים, ששון של יום עמל? או אולי ססגוניותם של הירקות והפירות מאירה את לבבם של הירקנים השואפים לעוד יום של חיים?

או אולי תאוות הממון?

שמואל בונים התבייש לשאול אותם שאלה נחרצת זו, אשר עלולה להביך אותם מחד, ומאידך הם עלולים לחשוב - חלילה - שהוא עז פנים המתעניין בשמחתם הקטנה בזכותם לחיות עלי אדמות, מאידך.

החלב השכונתי הישיש צידקיהו וייס, המכונה צידקי, משך את תשומת לבו של שמאלק'ע. אבא סיפר לשמאלק'ע שצידקי הוא חלבן השכונה למעלה מחמישים שנה. פעם הוא היה איש גבוה מאד, עם זקן שחור ושרירים, היום צידקי כפוף אוחו בידו האחת מקל ובידו השנייה סל עם צינצנות חלב ולבן. הולך לאט. לא ממנה. נכון, אין לו את הקצב שהיה לו לפני 30-40 שנה, אבל מרבית הקליינטים ד"או שכבר הלכו לעולמם, הורישו לבניהם גם את צידקי החלבן. השכונה אומנם גדלה והתרחבה, ונוספו עוד שני חלבנים, אבל צידקי שמח בחלקו, כפי שהוא שמח בחלקם. שמאלק'ע היה מתעורר בארבע לפנות בוקר, נוטל ידיו מברך בזריזות ברכת השחר, וממתין בפינת הרחוב לצידקי. הוא עקב אחריו בחסות החשיכה, ושמע את מילמולו. החלבן ידע חצי ש"ס משניות בעל פה. צעד אחרי צעד, תשוש או מוטה, הניח צידקי צנצנת חלב בפתחי הבתים וחפץ מספר מטבעות שהמתינו לו על אדן חלון, או מתחת לשטיחון סמוך לדלת. אחרי שלושה שבועות הבחין צידקי החלבן בבלש הקטן. הוא הפנה את ראשו וסימן לזאטוט לגשת אליו.

"אתה רוצה לעזור לי ליד?" שאל החלבן.

"בשמחה. זו מצווה לעזור ליהודי..." ענה שמאלק'ע.

צידקי סימן לו לקחת שתי צנצנות ולהעלותן לקומה השנייה לבית משפחת כצנלסון. "מתחת לעציץ תמצא שלוש פרוטות, הבא אותן". שמאלק'ע שש למלאכה כמוצא שלל רב. למרבה התלהבותו ותוך כדי ריצה על גרם המדרגות הוא החליק, וקול ניפוץ הצנצנות הרעיד את אשמורת הבוקר השלישית. "לא נורא, חביבי. לא נורא. בפעם הבאה עדיף שתלך לאט ובזהירות, וזו סגולה להגיע ליעד בבטחון" חייך צידקי לעברו.

במשך שבועיים נוספים סייע שמאלק'ע לצידקי החלבן במסירות נפש ממש. והנה ערב אחד הם התיישבו, אחרי עמל ממושך, סמוך לשער העגלונים, ואז אור שמאלק'ע אומץ לשאול את שאלת המחץ שלו. "רציתי לשאול אותך שאלה נורא חשובה". "בבקשה" האיר צידקי פניו לילד.

"אמור נא לי צידקי החלבן, למה אתה עובד כל כך קשה, אתה כבר איש לא צעיר... יש לך אפילו מקל סבא, ואני רואה שקשה לך מאד עם הצנצנות והמדרגות".

צידקי לקח נשימה ארוכה, לפת את מקלו בשתי ידיו, והביט לעברו של שמואל בונים במבט אוהב.

"אתה שואל אותי שאלה של חיים, חביבי שלי, אבל אם שאלת אענה לך בשמחה. אתה יודע שמאלק'ע, יש לי בן, הוא לא ילד כמוך. כן, הוא קצת ילד, הוא מאד חולה. הוא לא מתפקד. אף פעם הוא לא תיפקד. הוא נולד חולה. אני צריך להאכיל אותו, להשקות אותו, להלביש אותו, לשחק איתו, לשמח אותו, וכמובן אני צריך לפרנס אותו. עד לפני 30 שנה עזרה לי אשתי עליה השלום לטפל בו. אבל עכשיו נותרתי לבד במצווה הזו. כל הכוחות המעטים שנותרו בי פועלים בשבילי, ושתיהי לו שמחת-חיים... הוא יקר לי.

זה בני יחידי. נכון, אין לי ממנו נכדים וגם לא יהיו לי נכדים ממנו. הדור שלי מסתיים בו. לו אין המשך, אבל הוא עבורי בן ונכד והוא האור שלי, ואני האור שלו".

שמאלק'ע הביט בעינו החקרניות בצידקי החלבן, ולא האמין למשמע אוזניו... אבל הנה ממילה למילה, ממשפט למשפט, צידקי החל לרקום לו את תשובת התשובות לשאלה שבערה בו.

"שמאלק'ע יקירי, אתה ילד קטן, אבל נבון מאד. ואני רוצה לספר לך מה שלימדוני רבותי במהלך השנים. יהודי איננו חי בשביל עצמו. מי שחי בשביל עצמו הוא אגואיסט ואנוכי, אין בו תועלת וצורך בעולם הזה, שמחותו ותכליתו חסד ונתנה. מי שנותן, מי שמתחסד, מי שאחרים תלויים בו וזקוקים לו, מקבל מהקב"ה תוספות חיים אף שמומן היה צריך לעזוב מוזמן את העולם. יהודי שתלויים בו, נשאר כאן לחיות, כי יש לו תכלית למלא את חסרונם של אחיו בניו, וידידיו. אני שמאלק'ע יהודי פשוט שהוטלה עליו משימה פשוטה, לגדל את בנו החולה ולהניח לפנות בוקר את צנצנות החלב והלבן לתושבי השכונה. בני זקוק לי, התינוקות בשכונה זקוקים לי, זה משמח אותי, מאד משמח אותי, וכמובן מוסיף לי אריכות ימים".

צידקי ליטף את בלוריתו הקטנה של שמאלק'ע. "ידע לך ידידי הקטן, מרבית ימי עברו עלי כאן כחלבן בירושלים, עברנו כאן מלחמות, רעב, מחלות, רדיפות, אבל לא נכנעתי, הבאתי חלב באש ובמים, ובני מעולם לא סבל חרפת-רעב תמיד ידעתי שהקב"ה מעמיד אותי בניסיון עם בני החולה, ניסיון מתיש, לפעמים מייאש, לפעמים זה גורם לבכי ללא הפסק. אבל כשאתה מבין שזה ניסיון, אתה אוסף את הדמעות, מנשק אותן אחת אחת ושומר אותן כסגנוניות ליום הדין... אני מאד מקווה שלא העצבתי אותך שמאלק'ע יקירי".

"לא חלילה" ענה הילד, וניגב דמעת בדולח קטנה שנצצה לה מקרני השמש הראשונות של הבוקר.

לימים הפך שמואל בונים חייקין לאחד מראשי הישיבות ומגדולי התורה שבדורו. "הרבה תורה קיבלתי מרבותי" נהג להתרגש בשיחות המוסר שלו "אבל דמעת הבדולח הקטנה שנשרה ממני באותו בוקר בזכות צידקי החלבן, חרתה בי את התורה הנעלית מכל". (קובי לוי, העיתונאי)